

עין יצחק

יוצא לאור ע"י

פינת ההלכה השבועית
מאת מרן הראשון לציון
הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א
בעל ה'ילקוט יוסף'

פר' בהעלותך תשע"ט | גליון מס' 139

כתיבה: הרב מרדכי גור | עריכה: הרב יצחק קורלנסקי

צליית בשר בחג

באיזה אופן מותר להבעיר אש ביום-טוב? | האם מותר להצית אש חדשה על ידי גפרור? | העברת אש בנייר שכתובים עליו אותיות | עישון סיגריות עם כיתוב | האם מותר לזלף טיפות מים על גבי הגחלים? | השימוש מנגל חשמלי | אמירה לגוי שידליק עבורו | האם מותר לנפנף וליצור רוח על גבי הגחלים? | העברת גחלים מצד לצד | כיבוי וטלטול לאחר הצלייה

ונמחקות, מותר. והרוצה להחמיר על עצמו לעשן עד מקום האותיות תבוא עליו ברכה, אך מעיקר הדין מותר, כי אין זו דרך מלאכה.

זילוף טיפות מים על גבי הגחלים

פעמים נוטפים טיפות שומן מהבשר על גבי הגחלים והשומן מבעיר את האש, והבשר נחרך ואינו נצלה טוב, והעצה היא לזלף טיפות מים על גבי הגחלים, ודבר זה מותר אף ביום-טוב, דאף על פי שבזילוף המים הוא גורם לכיבוי הגחלים, מכל מקום כיון שעושה כן לצורך צליית הבשר, מותר, וכשם שהתירו להבעיר מאש לאש לצורך אוכל נפש, כך התירו גם כיבוי לצורך אוכל נפש, וכפי שכתב הרא"ש (ביצה פ"ב ס"י יט) שאם מבשל ביום-טוב ואי אפשר להציל או לבשל הקדירה בענין אחר אלא רק כשיכבה, מותר לכבות, וכן כתב הרשב"א (ביצה כב ע"א, וכן בעבודת הקודש, בית מועד שער ב), המרדכי (ביצה ס" תרפא), הר"ן (שם יא ע"ב) והטור (ס"י תקיד), והבי"א הרמ"א (שם ס"א, וראה בילקוט יוסף הל' יו"ט, תשע"ט, ס"י תקח) להלכה, שכיבוי לצורך אוכל נפש מותר, כשם שמותר להבעיר מאש לאש לצורך אוכל נפש.

ועוד, שלדעת מרן השולחן ערוך (ס"י שטז ס"ח וס"י שלד ס"ז) הלכה כרבי שמעון (שבת עג ע"ב, צג ע"ב חגיגה י ע"א, ובתוס' ש"מלאכה שאינה צריכה לגופה) - מלאכה שנעשית לתכלית שונה מהתכלית שלשמה נעשתה במלאכת המשכן] אסורה רק מדרבנן, ולא כדעת רבי יהודה בגמרא שם שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב כפי שפסק הרמב"ם (הל' שבת פ"א ה"ז), אלא כדעת רוב הראשונים שפטור אבל אסור רק מדרבנן.

ובנידון שלנו שמזלף מעט מים על גבי הגחלים, הרי זה בגדר מלאכה שאינה צריכה לגופה, כי אינו צריך לכבות כדי לעשות פחמים ולהשתמש בפחם אחר כך, שהוא אסור ביום-טוב, כמבואר במשנה (ביצה לב ע"א, ובשו"ע ס"י תקב ס"א), אלא כדי שהבשר לא ישרף, ולכן בכהאי גוונא מותר לזלף מעט מים.

מנגל חשמלי

כמו כן במנגל חשמלי שעליו צולים הבשר, מותר לזלף מים בכדי לצנן את גופי החימום, לפי שאין שם גחלי אש מעצים, ואינו מתכוין לעשות גחלים.

אך אסור להדליק המנגל החשמלי ביום-טוב, שהוא מוליד אש חדשה, וכשם שאסור להדליק חשמל, אלא אם רוצה יכוין 'שעון-טוב'.

שאלה: כאשר צולים בשר על האש ביום-טוב, לצורך סעודת יום-טוב, האם מותר לזלף מעט מים על גבי הגחלים לצורך הצליה, וכן לנפנף ולעשות רוח בכדי להגביר את כח הגחלים כדי לצלות את הבשר?

איסור הבערת אש חדשה ביום-טוב

תשובה: ראשית, ברור שאת ליבוי הגחלים מותר לעשות רק על ידי הבערה מאש לאש, דהיינו מאש שכבר מצויה ודולקת, אך לא להמציא אש חדשה, כמבואר בגמרא (ביצה לג ע"א, לז ע"א, שו"ע ס"י תקב ס"א) שאסור להבעיר אש חדשה ביום-טוב, שהוא מוליד דבר חדש ודומה למלאכה חדשה שאסור.

הצתת אש על ידי גפרור

ואף על ידי גפרורים אסור להצית אש חדשה, אלא רק בהבערה מאש מצויה, כפי שעלתה הסכמת כל הפוסקים שדין הגפרורים כדין אש חדשה, כמו שכתב הגאון רבינו יוסף חיים בשו"ת רב פעלים (ח"ב או"ח ס"י נב), זכר נתן (הלכות יום-טוב אות מה), תעלומות לב (ח"ג ס"י ט), הגאון המהרש"ם בספרו דעת תורה (ס"י תקב), שו"ת שואל ונשאל (ח"ט ס"י לג), שו"ת בית שערים (או"ח ס"י רנו) ועוד אחרונים, לאפוקי ממה שכתב בשו"ת כרם חמר - לרבי אברהם אנקאווא (ליורונו תרכ"ט, ח"ב ס"י צו) שנטה קו להקל בגפרורים, שכביכול עצור שם כח האש ואין בחיכוך הגפרור הצתת אש חדשה, אך כבר דחו את דבריו ולמעשה גם בהדלקה על ידי גפרורים נחשב הדלת אש חדשה, ולכן יש לקחת מאש אחרת.

העברת אש על ידי נייר שכתובים עליו אותיות

יש מקפידים שלא לקחת ביום-טוב נייר שכתובים עליו אותיות ולהדליק דרכו מאש לאש, שעל ידי כך הרי הוא מוחק את האותיות. אך באמות אין חשש בכך, שכבר כתב האור שמח (הל' שבת פכ"ג ה"ב) שדרך מלאכת מוחק היא שהנייר עצמו נשאר ורק מוחק את הכתב, אך כאשר הנייר נשרף והאותיות פורחות באויר, אין זה דרך מלאכת מוחק, ועל כן מעיקר הדין אין בזה משום איסור מוחק.

עישון סיגריות עם כיתוב

ומטעם זה יש להתיר לעשן סיגריות ביום-טוב אף כאשר מודפסות אותיות שונות על גבי הסיגריות, ועל ידי העישון הן נשרפות.

שבת' מערב יום-טוב, שידלק בשעה הרצויה לו לצלייה, וכן בגמור השימוש יכבה מאליו על ידי השעון, אך לא שילדיק או יכבה בעצמו.

אמירה לגוי שידליק עבורו

מי ששכח להפעיל 'שעון-שבת' מערב יום-טוב להדלקת המנגל החשמלי ביום-טוב, מותר לו לומר לגוי להדליק עבורו, במקום צורך שמחת יום-טוב. ואף שיש מי שאסר בזה, מכל מקום העיקר לדינא להתיר. כי איסור הולדת אש ביום-טוב הוא מדרבנן, שהוא מוליד דבר חדש ודומה למלאכה חדשה שאסור, ועל כן במקום מצוה, כגון לצורך סעודת יום-טוב וכיו"ב, מותר לומר לגוי שיעשה כן בשבילו, כמבואר בשו"ע (סי' שז ס"ה) ששבות דשבות במקום מצוה מותר, והוא הדין בזה, שההדלקה היא שבות מדרבנן, והאמירה לגוי היא שבות מדרבנן, ובמקום מצוה מותר.

נפנוף ויצירת רוח על גבי הגחלים

על פי האמור, בעת הצלייה מותר לנופף בקרטון וכיו"ב, למרות שגורם לכיבוי הגחלים במעט ולאחר מכן הגחלים בוערות ביתר שאת, כי הוא לצורך אוכל נפש, ומטרתו היא שהבשר לא יחרך מהאש. וכל האיסור לנפח הוא דוקא במפוח מיוחד, כמבואר בגמרא (ביצה לד ע"א) משום שדומה למלאכת אומן, וכן פסק בשו"ע (סי' תקב

ס"א), אך כשעושה כן שלא בכלי אומנות אלא על ידי קרטון וכדו' אין איסור בכך.

העברת גחלים מצד לצד

מותר להעביר ביום-טוב גחלים בוערות מצד אחד לצד השני, לצורך צליית הבשר, אף על פי שעל ידי כך הם נכבים מעט, כיון שאינו מתכוין לכיבויים ואף אינו בגדר 'פסיק רישא', ולא בהכרח שיכבו.

איסור כיבוי הגחלים לאחר הצלייה

לאחר הצלייה וגמור השימוש בגחלים אסור לכבותם, אלא יניחם עד שיכבו מאליהם, ויבדד את האש ויזהר מאד מאד שלא יגרום ח"ו לשריפה.

טלטול רשת הצלייה

אך מותר לטלטל את המתקן עליו צלו את הבשר, כי נחשב הוא ל"כלי שמלאכתו להיות" ביום-טוב.

ברכת התורה

הנני בברכה שלכולם יהיה חג שמחה. תזכו לשנים רבות, נעימות וטובות. שנזכה כולנו לקבל את התורה מחדש, ונזכה להגות בתורה, 'בהם נהגה יומם ולילה', לשמור חוקיה ומצוותיה. בברכת אריכות ימים ושנים לכולם, אמן כן יהי רצון.

"שמחים ומאירים כנתינתם מסיני"

שאינו משמח ומרנין את הלב, ע"ז אומר 'תלמוד לומר, גם עבדך נזהר בהם' שאף שיש הנאה מלימוד התורה, ויש ללמוד תענוג בלימודו, אבל זה הוא בכלל מצות לימוד תורה, והוא כפסיק רישיה, שאי אפשר שלא תהא שמחה כשהוגים בתורה, ולכן אמר דוד המלך "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב".

וכמה שמחה יש לו לאדם לשמוח על שזכה לישב באהלה של תורה, ולעסוק בתורה בהתמדה. "ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן הטועים", מהם ומכל המונס, ונתן לנו את התורה, כי 'תורת ה' תמימה משיבת נפש', 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. ובגמרא (מגילה לב ע"א) ואמר רב שפטיה א"ר יוחנן כל הקורא בלא נעימה עליו הכתוב 'וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם'.

ובאמת, מהותה של התורה היא היותה עריבה ומתוקה על לומדיה, שיהיו בכתינת דברים שמחים ומאירים כיום נתינתם מסיני. וחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום נתינתם מסיני. וכמו שאמרו כן בגמרא (ברכות סג ע"ב) רבי יהודה פתח בכבוד התורה, הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכו'.

ובזוה"ק (ח"א ר"מ) אמרו: מאן דבש? דא תורה שבעל פה, דכתיב: "ומתוקים מדבש ונופת צופים", 'ומעז יצא מתוק' (שופטים יד, יד). 'מעז' - דא תורה שבכתב, דכתיב "ה' עוז לעמו יתן". 'יצא מתוק' - דא תורה שבעל פה.

ונודע דברי האור החיים הקדוש (פרשת כי תבא) על הפסוק "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיך": "וגם כי ירמוז במאמר בכל הטוב על התורה, כאמרם ז"ל: אין טוב אלא תורה, שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו' (ברכות ה). שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

לפיכך נתקנה ברכה מיוחדת בברכות התורה בנוסח "והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו", שהיא בקשה הנועדת לזכות במתיקות ועריבות שיש בתורה הקדושה. והלבוש כתב, להראות שהתורה חשובה בעיניו, ונהנה ממנו כמו שמברך על כל הנאותיו.

ידועים דברי הרמב"ם (סוף הלכות לולב) שהשמחה שישמח האדם בעשיית המצוות ובאהבת הא-ל שציווה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו, שנאמר, תחת אשר לא עבדת וגו'. וכתב המגיד משנה: ועיקר הדבר הוא שאין ראוי לו לאדם לעשות המצוות מצד שהן חובה עליו, והוא מוכרח ואנוס בעשייתן. ונודע מה שכתבו בשם האריז"ל, שאמר, רמה שזכה להשגת חכמת האמת והשגת רוח הקודש, הכל היה בשביל שהיה שמח שמחה רבה בעסקו בתורה, ובקיימו שום מצוה, יותר ממוצא שלל רב.

ובילקוט שמעוני (פרשת עקב) על הפסוק "נחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים", אמרו: יכול מפני שהם נחמדים ומתוקים נמנעתי מהם? תלמוד לומר גם עבדך נזהר בהם, וכן הוא אומר שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב. ולכאורה צריך להבין, מה הוא שאומר "יכול נמנעתי מהם"? ומה הסלקא דעתין שיימנע מהם, אדרבה, כיון שהם נחמדים מזהב ומתוקים מדבש, אם כן בודאי ובודאי שכל אחד יגהה בהם, ומה הוא שאומר יכול מפני שהם נחמדים נמנעתי מהם?

ומרן זצ"ל הסביר את הדברים על פי מה שכתב הגה"ק מסוכטשוב זצ"ל, בהקדמה לספרו "אגלי טל", לדחות דברי הטועים החושבים כי הלומד ומחדש חידושים ושמח ומתענג בלימודו, אין זה לימוד תורה לשמה כ"כ, כמו שאם היה לומד בפשיטות, שאין לו מהלימוד שום תענוג, והוא רק לשם מצוה, אבל הלומד ומתענג, בסברות ובפילפולים, בדברים המשמחים את לבו של אדם, הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. כי באמת זו טעות מפורסמת, ואדרבה זה הוא עיקר מצות לימוד תורה, להיות שש ושמח ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה נבלעים בדמו, ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה, והתורה עיקרה היא בשמחה, ונשמח ונעלוז בדברי תלמוד תורתך, והנהנאה שבלימוד התורה היא התורה לשמה.

ובזה נפרש מה שאמרו בילקוט שמעוני הנ"ל, שדוד המלך בא להוציא מאותם הטועים מדרך השכל, ואומר, שהתורה היא כ"כ חשובה, שדבריה נחמדים מזהב ומפז רב, ומתוקים מדבש ונופת צופים, א"כ שמה תחשוב שאינה תורה לשמה ח"ו? וא"כ יש לתור ולחפש לימוד

'פינת ההלכה' של מרן הראשון לציון שליט"א משודרת בכל יום שישי בשעה 15:45 - 'כאן-מורשת'

ניתן להאזין גם בקו 'בית יצחק': 0772-660-880 בשידור חי וחוזר

להנצחות (להצלחות, לרפואות ולעילוי נשמות) ולקבלת הגיליון במייל: yk3121405@gmail.com | כל הזכויות שמורות ©